

CSORBA
GYŐZŐ
·
SÉTA
ÉS
MEDITÁCIÓ

CSORBA GYŐZŐ
SÉTA ÉS MEDITÁCIÓ

CSORBA GYŐZŐ

SÉTA ÉS MEDITÁCIÓ

A Varosi Könyvtár
Bogai Könyvtárával a
Költőnő Mária emlékére.

Pécs, 67. ápr. 11.

Csorba Győző

78.831

MAGVETŐ, BUDAPEST

1965

Csorba Győző Könyvtár

B 0 0 0 0 2 8 4 7 6 6

© Csorba Győző, 1965

KENYÉR

Faültető

Az örök folyamatba, az élni akaró
élet folyamatába iktatódva,
mint eleven csatornán a célba áradó
víz, ömlik rajta át a lét, hogy folytatódva
őrizze ismerős világunk legnagyobb
kincsét, míg ő magát fenékig üresíti,
s vállalva dísztelen cseléd-szolgálatot
a győztes ívet a jövő felé feszíti.

Egyébhez nincs köze. Az élet megy tovább.
Nélküle vagy vele? Ugyan ki bánja!
A mű marad s hordozza majd nyomát,
virágzóbban, mint emlékét hiánya.

Kenyér

A kenyér szelid nap az égen
Kisérteties hold az éhség

Kisérteties hold az éhség
alant suhog kavarog
Boszorkákat riaszt lidérceket
s a szívből ordasokat

Tátognak a csöpp madárfiókák és ha hiába
epe hidegség éj ömlik be rajtuk
szemük is megfagy megkeseredik megfeketül
vérük is megfagy megkeseredik megfeketül

A kenyér szelid nap az égen
fent áll magasan
Galambokat támaszt fülemüléket
s a szívből hű ebeket

Tátognak a csöpp madárfiókák s ha nem hiába
méz és melegség fény ömlik be rajtuk
erőre kapnak szárnyuk megizmosul
s a felhőkig nyilallnak énekelve.

Lépcső

Már az is valami,
hogy a gonoszság rossz hírbe kever;
hogy csak titkolva, ködösítve,
mellébeszélve, mosakodva,
folyton-váltott fehér ruhában
s így is csak félve gyakorolható.

A jót meg egyre többen
merik szégyenkezés nélkül követni;
hogy bátrabbak lesznek a jók,
s nemcsak másik arcuk tartják oda,
hanem korbácsot is gyakran ragadnak.

Már ez is valami.

Vasárnap délelőtt

A konyhából a húslapító-kalapács
dübög be húsleves-illatú a lakás

A tárt ablak tükrében szürke-kék
ég előtt akác rázza üstökét

Szavakat keresek szavakat szavakat
húsleves-illatú ég-színű szavakat

melyeket boldogan fogyasszon el a test de
az éhes lélek is jóétvággyal ehesse –

Ne a magam baja! – Csak hangol ez nem old
görcsöt szorongást átkot torkon-szakadt sikolyt

fene gubancot melybe kuszálódik a láb
míg űzi téveteg egyetlen igazát –

Nemrég törött panasz felhőzte kedvem
pokol tárult elém makacs kietlen

egy emberé kinek nincs nyelve rá
hogy megfogalmazná kimondaná

fölmentő sereget riasztana
egy emberé kinek nincs rá szava

ki rémeivel maga küszködik
s még példának se jó: titkon győz s győzetik

s nem sejtí hogy az ő kincse röpi
könnyen kinyíló ujjaim közül.

Két hang

A kis szokvány-halálok
lassan kihálnak.
Felnőtt az emberiség. Épít magának
soha-nem-volt diadalmat.

(S ha majd a győzelmi üvöltés
csap már az égre,
irtóztató, fene hörgés
nem hág-e fölébe?)

Kérdés a XX. században

Végülis mi az ember?

Bórszín az ember, szülei szülötte?
Haszonállat, hogy mint azok között
válogassunk: ez erre jó, az arra,
amaz meg semmire?

Vagy sors az ember, csillag, aki fénye
s útja szerint
érdemli meg az ostort s a virágot?

E rózsá e rózsá

Ezerrétű világ
hol van számodra szem fül?
Városon erdőn réten suta láb
hajszál-ösvény botlik keresztül

E rózsá e rózsá
ez is csak egy
S még mennyi rózsá rózsá
szebb vagy igénytelenebb

Hasznos a törvényt tudni
de se színe se szaga
Hova bír vele jutni
éhség szomj indulata?

E rózsá e rózsá
ez a jó ez a szép ez a sok
E rózsá e rózsá e rózsá
— Okuljatok!

Mint kezdetben

Vágy ez még vagy csupán
az érzékek szokása?

Oly sok hideg tudás után
igaz lehet-e még a szív föllángolása?

Vagy harc ez, ösztönös,
a végső béke ellen,
mely fészket-fürkészőn köröz
s mindig mélyebbre száll nagy szárnyain felettem? —

A tűz, a tűz, – igen:
tűz még a tűz valóban.

Ereim útvesztőiben
a régi tűz kering csöppet se lankadóan.

Közös-szép emberi
célok, szemek, remények
boldog szikráin gyúlva ki
ma épp oly perzselőn, épp oly lobogva égek,

épp oly felhőtlenül,
mint kezdetben, mikor még
a nap nem földközeli repült,
s nem roskadt még le rám a súlyos, megkopott ég.

Megfelelések

A még nagyobb hideg
ellen hideggel. –
Hó . . . hó . . . Ki érti meg,
hogy mit közöl szivemmel?

Lám, rajta szigorú
aszkéta-leplek:
fél-életemmel egykorú
kötelmek.

A várhatót s a vártat
szívem mint régi-régi
újralálthat
fogadja, éli.

S a dér-gyöngy-lepte fák
hegyén azért is angyal ül,
azért is egy-virág
a puszta táj köröskörül.

Szomját meg éhét

A homály elszalad az éles,
vizsgáló fény előtt.

Sarkos, rideg fémek szerkezetéhez
sodródtál. Lesz-e még zug fészkedül?

Girlandok, fátylak és pihék. –

– Most meztelen, cifráltalan keménység.

Szomját meg éhét, igényeidét,
azt fojtsd el: a kölyök szomját meg éhét.

Midőn majd sarkot, tiszta hideget

áhít a szív s tud felnőtt lenni már:

megint gyermek lehet

a fölkelő világ csodáinál.

78.831

Ne legyen több

Meghozza magáét a nap s az éj
Érik a test okosodik
Elejti amit el kell ejteni
s letépi a neki termő gyümölcsöt

Milyen mások e világ szavai!
A régiekre már füled sincs:
ha hallod őket mintha idegen száj
idegen nyelven szólna hozzád

Ezek meg a mostaniak anyád
hangján beszélnek mint akkor azok
Fölösleges az elkiváncozás
ne legyen több a lélek mint a test

Szép ha a gyermekszem a napba néz.
ha a felnőtt szeme a messzi kékbe
szép ha a gyöngülő öreg szem
nyugodtan jár az árnyékok között.

Borsszemek

I

Jól megosztottuk a hatalmat!
Hentes, pincér, sofőr, dada,
földmérő, kalauz, Tüzép-
el- s kiadó, kis, nagy, közép
hivatalnok, liftes, tojás-
felvásárló, parkőr, szobás-
nővér . . . (s ki más még: nincs fogalmad!)
mind, mind a *hatalom maga*.

2

Csáky szalmája, ebek harmincadja. – –
Addig nem baj, amíg nem az enyém.
Addig baj csak, amíg nem az enyém.

3

Kúszán csapkodnak szavaik, mint vak hadonászók,
mint lámpát leverő kocsmai bőszi duhajok.
Azt nem bánják, hogy kin, min s mért döndül az öklük;
egy bizonyos: magukat meg nem ütik sohasem.

4

Cifrát mondsz. – Megsértődik-e,
akkor még nem mutatja.
Előbb lemér, fölmér, kimér:
majd rúg, vagy – elfogadja.

Groteszk

A Zöldfában iszik egy kocsis
és arra gondol amire én akarom
Hogy igyék azt én akarom
s hogy a Zöldfában igyék
én akarom

– rom

– rom

– rom

Poharát sűrűn emelinti
Cifrákat mond s kurjant nagyokat
Hogy emelintse én akarom
s hogy kurjantson nagyokat
én akarom

– rom

– rom

– rom

Aztán ha ivott hazaballag
S a családban bőszi raziát csinál
Hogy hazamenjen én akarom
s a bőszi raziát is
én akarom

– rom

– rom

– rom

Jó ha nem rólam szól a mese
Ó jó ha végre nem rólam szól a mese
Magamat én már nem akarom
a Zöldfában a kocsi
öt akarom
– rom
– rom
– rom

Köszönöm

Gyermekkorotok nagy termeiben
hol az öles falakról
körémcsapódó visszhang a magam
gyermekkorát is idézi
köszönöm hogy
gyermekkorotok nagy termeiben
bölcs gyermekségeitek
a felnőtt sutaságát
megbocsátja.

Holnap már

Kopárságot ennek az estnek,
göcsörtjeit és szürkeségét
holnap már arany fényességben
látom visszaragyogni hozzám.

Még! . . . Még! . . . Csacsogj, kislányom! Ébred
a türelmetlen idegesség.
Sok volt a gond, de annyi mégsem,
hogy elszalaszthatnám e kincset.

Ki vagyok én? Bolond királyfi,
ki magán-szánakozva baktat,
s messziről visszafordul, onnan
látja csak meg, hogy trónt hagyott el.

Biztató

Hát ha nincs kivétel, mért félsz? –
Nem könnyekért, örömekért élsz.
A lélek magánya ha nő is,
a test lassan megfészkelődik,
s a hajló ív hízó homálya
a zárt kart és combot kitarja.
Amint megérted egyre jobban,
hogy mankód s nem marsallbotod van
s neked, nekünk, mindegyikünknek,
amint lényed mélyebbre süllyed
az érzékelhető anyagba:
úgy lelsz másokra és magadra;
úgy mozdul szádon, nől az ének
csöppjévé hangok tengerének,
s úgy hullsz majd – céljaid betöltve –
csirát rejtő magként a földbe.

Ars poetica

Kimondani kimondani – – –
Ismerni kell a rejtezőket
A köddel együtt eltűnnek a rémek.

Miért örülnek szörnyeimnek?
Minek botránkoznak meg értük?
A saját szörnyeikre néznek

A pokol korhoz kötött Újra újra
alá kell szállni ellene

Fekete szavak szárnyán kél a nap.

Késő dalok

Egyszercsak elernyed a kéz,
beléfárad, megunja.
Zuhanva a semmibe vész,
amit tűzből hoztam ki újra, újra.

De csak ha már elszállt a hit,
s a zsíros vegetáció
ha már rühelli álmait,
s ágyék, gyomor: nincs más reláció. – –

Most észlelem elégedetten:
lassan lehet mit kezdeni;
jó tartalékot gyűjtöttem
késő dalokba vesztetni.

S most környékez a rossz tanács,
utal a testi nyomorokra.
Legyint: ez már csak hervadás,
a színeket az alkony sokszorozza.

Kezdeni? Legfeljebb a még
vadabb falást, szeretkezést,
amelynek vége már a vég,
s mely mint állatbendő emészt. –

Nem hallgatok rá. Több a lélek
fekete ragyogása,
mint a homály-nem-járta fénynek
olcsó hivalkodása.

S akik a végső éjszaka
árkai felé tántorognak,
hálásak lesznek majd ezeknek a
vaklángú csillagoknak.

Ne hagyjatok

Fonák sugallatok buzdítanak beszélni
Ne hagyjatok akik szerettek
Él még az öröm bennem
szeretem még a hajnalt
az alkony és az éjjel
tudom hogy pihenés is
S a száműzött még nem halott
csak föl kell szabadítani
Ne hagyjatok
kiáltsatok akik szerettek
hétköznapi csodálatos
gyermekei közös titkok tudói!

SÉTA ÉS MEDITÁCIÓ

Zöld és fény

Csordulásig a világ! –
Szinte már kicsap
szőlők, fák és újra fák
zöldjéből a hab.
Forr, tajtékzik, szédülök,
zöld alul, felül;
lépek, állok, eldülök,
zöld kívül, belül.

Zöld, zöld, lelkes újulás,
nagy, termékeny öl;
tarthatatlan bolydulás
föl, föl, egyre föl!
Fű, fa, gyom, szőlő emel,
körforgó dagály.
Zöld és fény: – e két elem
árján ring a táj.

Nézem, érzem, bámulok
s engedem magam.
Zöld és fény! dagad, forog,
szólnék s nincs szavam.
S míg ragyogva nő velem
s hord e két elem,
pólyál az időtelen
és a végtelen.

Nyárelő

A farsang végetért a tetszelgő hiúság
Kezdődik a szikár komolyság szigorúság
A tékozló kaland fukar munkába dermedt
aggódó szorgalom remegteti a kertet
A sarjadás után megjött a hervadás is
már nemcsak születés van itt hanem halál is
A pusztulás szagát szintén orromba vágja
az ágbogak között zizgó szél gyöngé szárnya
S holott embervalóm kígyóitól futottam
példák hasonlatok idézik óhatatlan:
ronccsá tiport csigán mohó hangyák sűrögnek
hogy széthordják bűdös-nyálkás húsát a dögnek
farkatlan gyík szalad s megáll les ferde szemmel
torkában indulót villámló félelem ver
felnyúlt és szélütött szőlőhajtás bukik le
csapzott vadbúza-szár hasal sárgán a földre
bogár holt lábai kifordított gyökérzet
erőtlen szálai merednek törten égnek
S ki jöttem nyugtatást találni itt a kertben
vezessen újra a vesztett örömhöz engem
formálnám lassan a magam képére őt is
rálátva életem riasztó zökkenőit

De aztán mégse! Hisz hányszor több itt a boldog
bizonyság érv tanú arról hogy a kioltott
élet csak vékony árny e dúsgazdag verőben
s más példa lesz a kert más példa lesz merőben
s még a halál is azt tanítja könyvben ábra,
hogy tündöklőbb a fény éles homályba zárva.

A kertben

Nyári vasárnap délelőtt

Úzött féрге a földnek megnyugodni
a kisebb férgék alacsony
rangú növényi élők
birodalmába bújtam megnyugodni
S nyugalmam ára hekatomba
zúzott fű zúzott hangyák szunyogok
tömérdek vége soha többé
és zűrzavar és rémület

véres kereszt a percek homlokán.

Alsóbélatelep, 1963

Lelkem ez itt még igazi

Kidólt és kettétört vörösfenyők
csenevész nád szakállas békanyál
idétlen part meglóccsanó habok

Ennek még lelkem van szava

Az antropomorf gög pimasz
önzéssel földet és eget
magára szab csak a saját
hangjára van füle csak a
saját képére van szeme

Ez itt még lelkem igazi
dacosan part nád békanyál habok.

Nyáréjszaka

Az éjszaka az éjszakáé. Ébren, bizony, nem kéne lennem.
Telihold, fényes háztetők! – ó, nincs hozzájuk tollam,
se nyelvem!
Korhelyek, álmokergetők és véletlenül uton ragadtak,
nekik mi ez a más világ itt? Szokatlan kép csak, furcsa ablak,
érzelmes kulisszák hatásos elrendezésű gyűjteménye,
kissé tán meglódítja vérük, és semmi több, és vége, vége. –
De én, ki az öt érzék lázát igyekszem szóvá tenni folyton,
akinek nézni és beszélni a legfőbb evilági dolgom,
a csillogó, ezüstös-foltos város fölött álmom levetve
riadtan bámulok e pompás, valószínűtlen rejtelemre,
ha nem tudnám, hol bújtam ágyba, gyanúm se lenne,
hol vagyok most,
de én megtelve csordulásig félszeg zavarban hallgatok most.
Elbírhatatlan ennyi szépség! Gyúrt vánkosomra visszadőlve
torkom szorul, s szemem lehúnyom kibuggyanó könnyem
törölve.

Liliom

Ég és világít. Átüti jégtüze
a súlyos éjt, villogva fölizzik a
tömör sötétség; fényes udvar
őrzi a szirmot a pusztulástól.

Az ősz ledönti, bújik a föld alá;
konok homálya lesz maga is kicsit.
S mert így a titkát megtanulja,
ezzel arat diadalt az éjen.

Egy üdülő naplójából

Az asszonyok csípője bő,
széjjelmennek az asszonyok.
A férfiak mozgékonyabbak,
hím – nőstény: ismerős dolog.

Ezerrétű álmok kerengnek,
ezernyi kép, szín, hangulat.
Ahány szem, elme – köztük az enyém –
mind mást mutat.

Vissza a természethez! Íme:
fű, víz, szélhajtogatta nád. –
– A fél összkomfortot kihordta
a part szélére a család.

Az apró gyermek bimbó ül,
reá parancsolják szegénykét.
Ha végzett, csöpp kezébe adják:
öntse ki arrább az edénykét.

És hogy friss szódavíz legyen,
ott a szifon is – érthető:
a férfi éthordót emel,
poharat, tányért rak a nő.

Hát így! Már öt nap óta bennem
combok, térdek, vállak, hasak,
mütyürke göncökből virító
bronz és rőt és fehér husok.

Hát így! A nap fölkel, lemegy:
életem más sem igazítja.
Alszom nagyokat, gondjaim
türelmes nyugalom lazítja.

Esti ablak mögött

Tüzeket nyíló fekete rét esti város a völgyben
Félénk és izgatott mint aki jót vár de gyanakszik
Örömeit bánatait négy fal közé vitte a lélek
osztogatja és csillapítja hogy el bírja viselni álmát

A tó-tükre-ég messziről a földet mutatja a szemnek
Tüzeket nyíló fekete rét fentről borul ránk
Két teknőc-héj alul felül meglyuggatva s kívül parázsló
burok fehérén izzik a kicsi-nagy lyukakon keresztül

Hát én e ragyogásban itt? Négy fal közé szorulva szintén
a rét fölött és rét alatt rendeztem az elmúlt
nap kuszaságait készítem álom elé a lelkem:
osztogatom és csillapítom a nehezen viselhetőket

S még hívatlan vendégek is ülnek körém befejezetlen
találkozások árnyai kényes fehér kezükben
csábítás és emlékezés Megzavarodva fészkelődöm
sajgások és nosztalgiák buzognak föl husomban

A közénk ömlő éj csupán egyetlen éjszakára ment meg
Holnap lábam feléjük fordul szemem magukhoz csalogatják
Tétova leszek amikor határozottnak kéne lennem
A születő cselekvéseket születni vágyók háborítják

És aztán itt állok megint tüzeket nyíló fekete rétek
összehajló ívei közt gazdag gazda tűz-őre pásztor
kinek e fények gondjai hogy mire gyúlnak mire húnynak
az újuló meglendülések s nyugvások küszöbénél.

Falu szélén

Szél, zúgás fészke, háza,
csönd háza, béke háza.

Milyen neveltető is itt
az élet összevissza láza!

Naphosszat szót se szólok,
nincs szóra semmi jó ok.

S ha olykor mégis: válaszul
a szárnyas lomb csitítva bólog.

A kert végében árok,
alján csöpp víz szivárog.

Lassacskán egymáshoz szokunk
én és a bokrok, fák, virágok.

Atlantisz

Ez a fa tudja, tudja még – –
Tudja-e más is? – és ki még?
Vén kérge repedései közt
őrzi azt a nyarat meg azt az őszt.

Vén kérge repedései –
Ugyanaz a véső véste ki,
ugyanaz a véső, mely homlokom –
Megállok s elgondolkodom.

Futnak a habok a part felé,
villog fölöttem a nyárfalevél,
ahogy akkor, – csak az az út sehol:
az ég örökre ráomolt.

A férfi visszatér

Folytatás? – Én még a gyökérig egy vagyok, és
még

vissza tudok fürkészni a nyirkos
föld-múlt-éjbe, ahonnan a lényem
ízei forrásoztak, a kinti világ sokezernyi
napjától érlelve. – Dehát itt,
itt már szinte alig valamicske maradt a
régiből. Az eperfa kidőlt, és
hol van a fürge baromfihad is, mely
szedte gyümölcsét? Csöndes az istálló, kiszivárgott
résein át az erős állat-szag, melybe s a szalma
zizgésébe a lélek olyan gyakran menekített.
Merre, hová ballagtak az ökrök?
Lábnyomuk is fölverte a gaz.

Ez még itt, ez a ház, ugyanaz, meg a csöppnyi
két ablak s a szobácska döngölt
földje s az utca is és a harangláb,
s kint a Dunán is a fecskék
éppúgy játszanak. – Ám a
kérdések hangját elvitte a szél.
Választ adni aligha tudok, s ami annak
készül, nem válasz lesz már, nem előző
szók visszhangja, de új szó, fázós, árva: nem érti
az se, kinek szól. –

Folytatás? – Ó, annyi kihúnyt élet
lángját én egyedül fölszíthatnám-e? A színek
áradatát egy-lényem meg tudná-e idézni? —
Jobb, jobb inkább elmenekülnöm,
és ami romjaiban kísér még,
életem étkéül használnom,
és nem idétlen árnyak föltámasztására
tékozlanı vérem.

Séta és meditáció

A kényes őszi nap mindenhová elér.
Ennyi fény, ennyi fény! Ez már a fény utolja.
Rezgő fényoszlop a jegenye, óvatos
forrás iparkodik lábánál, hangja sincs.

A koporsóra itt nem gondol senki; halhatatlan
hittel építi házát, erődíti és béleli.
Gyanútlan sétáló, számat tátom minduntalan.

Ifjúkoromban váltig undorodtam:
kaloda-város, börtön-város, sivatag-város.
Nagyon sajnáltam magam érte.

Ház nőtt az üres telkeken, a dombokon, a réteken.
A bulgárkertek salátái, káposztái, zöldségei
házakká változtak s ahol a labdát rúgtuk, a
gyakorlótér roppant gyep-négyszöge.

A hűtlen bűnhődik: a régít sem felejtheti,
az is benne van, ami nincs,
az is benne van, ami van:
most a hűnél hübbnek kell lennie.

Nagy kerekes-hidak, piaci bódék,
konflisok a Széchenyi téren,
árkok, eperfák, öreg temető,

fatelep, tehéncsorda, búzaföld,
kanyargós ródlipálya-lejtők,
madarak- és fák- napja, régi Tettye,
kaszárnya-ablakok alatt komiszkenyérért
siránkozó kölykök, vaskos beszédű,
kopott lányok . . .

Bennem van minden, ami nincs,
s bennem van minden, ami van.

Ó bűvölő város, sokarcú,
ha kérdeznék, nem tudnám, hogy milyen vagy.

Nyugalmak, zajok fészke,
kőszürke és levélzöld,
hegyen hivalkodó, völgyben rejtőzködő,
tegnapelőtti és holnaputáni,
makacs munkás, kéjjel lustálkodó,
öl-puha, aszkéta-rideg,
aggastyán-bölcs, kamasz-melldöngető:

ha kérdeznék, nem tudnám, hogy milyen vagy.

Nekem: *a város* mindörökre.

Ennyi fény, ennyi fény! Ez már a fény utolja.
Az ősz kirakta foltjait a tájra.
Ölében viszi a Mecsek a télbe
embereid és házaid.

Őszi zápor

Megeredt az eső, fonalak csíkozzák végig a tájat.
Ideje: gyászkendőként lógott a világra a bánat.
Megeredt az eső: történt hát valami;
nem kell tovább is várni, szorongani. –

S én, aki reggel óta a dermedt
csöndbe figyeltem: tőle remélve kegyelmet,
de ijesztő hírek álltak írva a kerten,
kítartom arcom az esőbe: verjen. –
S lám, futnak rajta parányi erek:
édes hidegek, meg sós melegek.

Másik ős

A harc ideje jön
s a fészeké is
az egymáshoz szorító gyöngeségé
mikor az öregek szerelme
válík példájává a szeretőknek.

November

Gyöngécske hajnali fagyok:
edzik a lágy növényeket,
köd-tenger jég-tajtékain
a város háztetői.

A szürkeség társat keres,
belém igyekszik ömleni.
Ez is csak főpróbája még
a végső szürkeségnek.

Út nyílik a holtak felé,
fal nő az élők és közém.
A hang csönddé lesz és a csönd
megszólal hallhatóan.

Fakó, göcsörtös ágakon
semmi fölösleg, semmi dísz.
A cifraság az életé,
ha maga szabja gátját.

Ó mennyi ősz már, mennyi ősz,
hány lecke, hány okos tanács,
milyen makacs tapasztalat,
milyen makacs remények!

Január

Zöngétlen a harangszó. Koppan
s lehull – jéggé fagyott madár.
Hazátlan, szétzilált rajokban
küldi rám fázós árnyait a nyár.

Mentségül? Semmi gyöngeség!
Összezárt ököl, összezárt fog!
A résen nemcsak oldó enyhesség,
hóhér vadság is átszivárog.

– Majd a való nap melegítsen,
bontson ki a meredt
burkokból s lágyulni segítsen
a sarjú fű felett.

Téli éjszakák

Most a fákat is be kellene
engedni Sompolygó rémek
járnak az éjszakában Most a fákat is
be kellene engedni a lakásba
Sompolygó rémek járnak ilyenektől
némul meg álmában a gyermek

Rém-éjek éj-rémekek fehérek feketék
Most a fákat is –
Együtt az élők
együtt az élet
együtt szemben a halállal
Most a fákat is –
Mert ha végez azokkal
(a halál törvénye halál)
egyszercsak bekopog az ajtón
Most a fákat is
a lakásba –
Az összecsapódó életek élete
győztes élet
Ám ha nem
egyszercsak bekopog
s nem lehet nem-nyitni ajtót.

Idegen város

Válogatok. Magamhoz annyit engedek csak, amennyi tetszik. Ha itt egy ház leomlana, inkább szenzációt éreznék, mint tragédiát. Nem az enyém az ég, a föld, a szemek titkai. Játék a fény, a fény, ha kínlódás szülötte is. Játék a sötétség; nem az enyém sors módján, menthetetlenül.

Hanem a szó, a szó veszélyes. A szükségesnél kell maradnom: „Kérem, merre találok ezt?” „Viszontlátásra!” „Köszönöm.”

A szükségesnél kell maradnom. Magáról senki se beszéljen. A szó veszélyes. Ha kitárul előttem egy itteni élet, elvesztem erőim. A boldog különállás részvétté válik: együtt sírok és örülök, de már nem választás szerint.

Gyümölcs

Amiért a téli szorongás
a fél-élet
sokszor a részleges halál
a nászra-újulás csodája
eltökélt harc a kártevőkkel
föld fény eső lég habzsolása:
ímé a mag
cél nélkül célja nélkül szerte szóratik.

Gyermek

Várja és túri az idő
mintázatlan nagy síkja, hogy
mi lassan bomlik és kinő,
rajzoljon rá szilárd nyomot.

Hőkölnek ábrái előtt
a Mindenség tajtékai:
a veszendőt és majd veszőt
uruknak készen vallani.

A gyöngye kéz, a gyöngye száj,
a gyöngye sors – könnyűcske por –
jeleivel vékonyan leszáll
s a jeltelen percekre forr:

hogy létezzék örökre már,
ki létezett valamikor.

GYÁSZKERET

Anyám, halottas ágyon

A hátracsukló fej megadja már
magát. A győztest várja, mintha kéjben.
Agyondúlt táj az arc: egy-borzadály.
Kettéhasadt a száj, nincs, mit reméljen.

Föl-nem-szakítható, teljes magány,
makacs fuldoklás terméketlen éjben.
Az öt riadt érzék célt benn talál,
a hánytorgó szervek szédületében.

A halánték már-már a semmi gödre.
A csontos áll ferdén magasba lökve
a nyughatatlan lég fagyába szúr.

S a bőr alatt türelmesen lapul
a végső romlás, hogy korlátlanul
szétdőljön majd s e nagy szégyent befödje.

Holt anyám születésnapjára

A szokott út másfelé kanyarog

Magamnak kell kérdeznem és felelnem
téged érzéseimnek adnom

Ó a hangod milyen nehéz
Dúdol dúdol sír botló nyelvvel dadog
csak nyög már Ó melyik az igazi?

Simogatásod is milyen nehéz
Nincs nő aki ezt megtanulja
A soha-többékhöz kell raknom ezt is

Bosszút állt rajtad a halál
az életekért az életemért
Eztán neki szülsz mindörökké

Születésnap rózsa –
Másképpen kell hozzád beszélnie:
az idő nyelvét elfeledted

De úgyis mindegy: ez az én ügyem már
Mit bánod te hogy mikor hagyom abba.

Találkozás

Az vagy csak rég az lettél amivel
a kegyelet s a feledés borított:
kő vas virág s az ápolatlan
szomszéd sírről föléd futott borostyán

Időben térben távoli
kinek nevét
oly ritkán hagyják nyelvemre az élők

Magas szobámból
ellátok az álmod
őrző fák szívszorító négyszögéig
S az utcákba és házakba rekedt
nyüzsgésen vad zajgáson át
a süllyesztő időből
közel húzlak magamhoz
visszaöltöztetlek a régi húsba
mellém ültetlek
és míg torkomat
el nem fojtja a boldog zokogás
becézve suttogom:
„Apám apám . . .”

Idéző

Halott bátyámnak

Hallod-e? Nagy, tenyeres árnyak
közül szólítalak.
Hallod-e? Inkább engedsz a halálnak?
Mivé lettél? Kiféle vagy?

Hát ez a hűség? Egy-vérem, milyen
varázsigeiket sugdostak füledbe,
hogy mindent elfeledtél hirtelen
s nem emlékszel hangomra és nevedre?

Lábatlan! egycsapásra mily serény
lettél! És segítség se kellett?
Kit botladozva vittem én,
mosolygod már a részvevő türelmet?

Jól játszottál. A csonka-bonka
test úgy feküdt roncsan, sután
mint furcsa lom, magát szemétre dobva
meddő próbák után.

S most mégis milyen leleményes
kedvvel csalogatod
a tenyeres árnyból, a fényes
éjből csalogatót!

Hallod-e, öregebb, erősebb,
kitől az életet
tanultam: a kerülhetőket
és a ránk-mérteket,

hallod-e, miért szomorítsz meg,
miért nem szólsz annak, ki várva-várja,
hallod-e, miért nem tanítsz meg
a legnagyobbra, a halálra?

Két bátyámra

Már holt anyámnak is van holt fia,
már holt apámnak is van holt fia:
egyiknek sem kell már a pusztulást
támasz nélkül csinálnia.

Felhő

F. I. emlékének

Számodra ennyi volt hát. –
(Számomra mennyi lesz?)
Zavartan gondolok rád:
mi ez? mi ez?

Békét terít a kertre
a tücsökhangu est. –
Ily könnyen vége lenne?
Mi ez? mi ez? mi ez?

Barátaim barátaim

Én is alig túl még a delelőn
s ti eddig sem jutottatok

Életetek mondata megszakadt
szátokat betömte a föld

Barátaim barátaim
mi okból jártam jobban nálatok?

S nem bentről támadt rátok a halál
idegen szándék volt hóhérotok

Persze azóta is úgy kél a nap
s különösebb dolgok velem sem estek

De én még érlelem gyümölcsöm
s halálom lassacskán saját halál lesz

Ehhez sokféle csonkulás kell
s jócskán megcsonkítottatok ti is

Van szó melyet többé nem mondhatok ki
vagy csak úgy mint az eszelősök
csak úgy motyoghatok nem várva választ

Nélkületek ifjúkorom hatalmas
partszélei zuhannak vízbe végképp
Egyedül nem léphetnék úgyse rájuk –

Nem az-e a világ szegénye
akit múltjából is kitiltanak?

Barátaim barátaim
nyilván nem akartátok ezt ti sem.

Talán elkésett üzenet

Reményi Bélának

Most jött a hír, hogy haldokolsz, Barátom,
hogy okos tested, mely a köznapis
s a választottakat sújtó szokatlan
kötelességeken túl arra is
erős volt, hogy verses fölöslegekkel
segítsen élni másoknak, tanítson
érteni, látni, – furcsa-érthetetlen
vaksággal ellened lázadt.

Hiába,

hiába volt tehát leszállnod a
titkok mélyébe, fölrezzentened
s vallatnod alvó kísérteteket:
olyat nem hallottál tőlük, ami
e méltatlanságtól megvédene. –

Nem láttalak még, hangod ismeretlen.
Csak halogattuk a találkozást,
nem gondoltuk, hogy a kivétel is
törvény, azt hittük: ráérünk. Bizony,
úgy illenék most, hogy hozzád siessek,
minden perc késés helyrehozhatatlan,
s talán késő is lenne már. De én
nem indulok: mit érnék el vele?
Megszégyenülésedre menjek-e
s a magaméra, hogy hídról lesem
a fuldoklót? Csináld magad, Barátom,

csináld végig magad! Ha ölbe fog
akárki s dédelget, ha eltakarja
szemed, ha melléd fekszik: – mind csalás!
A te utad te járhatod csupán.
Csináld végig magad, szedd össze roncs
erőd (egyébre úgyse kell), csináld,
s ha már a toll nehéz kezednek és
nyelved sem engedelmes: tagolatlan
nyögésekkel beszélj, áruld el a
halált, áruld el, mondd ki s győzz felette!

Míg önként őriz

Halottaim míg éltetek
feleltetek ha kérdelek
Ha most hozzátok fordulok
hang nélkül mozdul ajkatok
Magatoktól feleltetek
most nékem kell helyettetek
Nyelvet fület szivet nekem
kell árnyatokba rejtenem

Apám anyám bátyáim édes
barátaim mit ér mit ér ez?

Ha önpusztító szeretet
konok és hű igyekezet
bűnbánat szégyen áldozat
előre vállalt kárhozat
nem mentség számotokra már
és engem is sorvaszt csupán:
hagyjuk!

Míg önként őriz a
test-lélek bokros zeg-zuga
jó addig meg ne haljatok
legyen a hangom hangotok
nyelvem fülem szivem legyen
tiétek is

De rémesen
nő az idő s már a magam
sorsának is oly súlya van
hogy reggelenként még a nap
derűt-játszó arcomba csap
s már szinte minden alkonyon
fogam fogam csikorgatom.

Miniatür

Öt éve még ilyenkor
két úttal több utam volt,
két szívvel több felé vitt.
– A nyár éppúgy virágzik.

Kibírtam, lám, kibírtam.
A két szív egy a földdel.
A nyár éppúgy virágzik,
mint akkor, mint öt éve.

VIRÁG VIRÁG VIRÁG

Látvány

Megy az őszi ég megy keletnek
Köd is fakítja már zöldjét a leveleknek

Megy az őszi ég üresen
Nem kuszálja madarak röpte sem

A fa is a fű is költözik
kéreg mögé föld alá rejtezik

Nem messzebb-e mint a madár?
És visszatalál-e ha jönne már?

Kályhát készítsz begyújtsz bölcsen tudod te:
szüksége van a testnek a melegre

s a léleknek hisz rémült éjszakákon
ott ülsz mellettem ülsz az ágyon

Ódivatú orvos aki
meleggel vágysz mindent gyógyítani

De akinél bármely bajomban
jobb orvosra eddig még nem akadtam

Ki az őszt is csak látvánnyá teszed
ahogy viszi a bodros-kék eget.

Hozzád mindenkiért

A bőröm vágyó kézhez érni
a számra szomjas szájhoz érni
a szómra szomjas fülbe szólni
a vágyam vágyó ölbe hullni – –

Három milliárd idegent
gondommá te varázsolsz
Ha veled a poklokra szállok
akkor tudom mi másnak a pokol
Ha veled az egekbe szállok
akkor tudom hogy mi másnak az ég
A testedben szétránduló iszony
a testedben szétáradó öröm
a katekizmusom

Tőled tudom:

„Azért vagyunk e földön hogy aki
szintén e földön van segítsük élni”

Lám ha éjszakánkint
álmod útvesztőiben
el-nem-érhetőn bolyongsz
fázom hiába rántom állig paplanom

Fényeim árnyaim
tükrözd hűségesen
visszhangozd lényemet!

Ne engedd soha a magányt szivemhez!
A dögvészek dögvésze ő.

Magamért

A csöndből és békességből kiáltok.
– Kígyóvá lett a csönd s a béke.
Szelid napfényben látom a világot;
mutasd meg mennykövektől égve.

Úzzél magamba, s úzzél el magamtól,
ne leljek megnyugvást a földön;
kinőve a türelmes irgalomból
légy ostor, légy számomra börtön.

Szép emberi erőim sorvadoznak,
idézd meg a halált elébem;
büszke torony-bástyáim ingadoznak,
robajlón döntsд őket fölém.

Már nem odázhatom

Folyton csak készülök: öt, tíz, tizenöt éve
méltó dícséreted rímekbe fogni végre.

Mert kérdését e test akárhogy tette fel,
bölcsebben mint te, nincs élő, ki ráfelelt.

De a nagy kuszaság, amelybe keveredtünk,
és a ledőlt határ kettőnk között, közöttünk
némává tette szám, s szégyelltem is talán:
dícséreteddel az enyém is mondanám.

Folyton csak készülök. – S most érzem: alakul már-
ügyetlen nyelvemen a késő, tiszta zsoltár,
érezem, mert arcodon petyhüd gyengén a bőr,
s a bújó hervadás kárörvendőn kitör,
mert bársony tenyered megtöredezve érdes,
és kedved egyre fogy a játszi öleléshez,
mosolyod gyérül és sűrűdik bánatod,
mert, felt-nélkül-való, gyűlik gyalázatod,
s vennének áruló erők rajtad hatalmat. – –

– Már nem odázhatom hirdetni diadalmad.

Veled a télbe

elucsmék bárkora
drága

Tenyereit a nyár fordítja kifelé:
mutatja sarjadó szegénységét. Halomba
gyűlik a szenny. A hajnalok szeme folyton zavarosabb,
folyton mogorvább a lombok beszéde. –

Kire árnyat vetett a termékenység, egyre több
fényben ragyogsz. Nyugodtan magasodsz ki a kert
romjaiból a gyengülő termékenység erőszakos
jelei közt virágzón, sérthetetlenül. –

A négy fal közé kényszerít majd a hideg. Az ablakon
betódulnak a gyász kietlen képei,
s belülről gazdagon sugárzik szét a biztatás
– temetőkápolnából hívók éneke.

És én is elbírom. Jut majd elég belőled
számomra is. Az éjszakák fagyában megmelengetsz.
Szemébe mondom a hivalgó pusztulásnak
igazságod győzelmes érveit.

Ájulás

Függélyes csőben lefelé –
Nem tartott meg kezed hiába fogtam
Csengett-bongott a levegő
fülem körül süvöltött egyre jobban
Zuhantam a halál felé
Jajodra ébredtem hideg lucsokban.

Mi lesz? *velen*

ha már nem sevebb?

A test nyelvét a testünk mindinkább megtanulja.
Köztünk a szó erőtlenséggel lassan fölösleges lesz. –
Fölér-e bármiféle fennkölt beszéd a kedves
kezével – főm lehajtva midőn hajamba túrja?

Szorongások, csapások – terelheted figyelmem –
csukott szád sarkain s a szemed színében élnek.
Ne szólj! – hiába volna; akkor se szólj, ha kérlek:
a nyelv dadogni tud csak e tiszta, ősi nyelven.

Ó, már előre borzaszt: mi lesz, ha majd a rémes
szót testünk mondja már és a másik érti is már,
s közben fecsegve, csalva ködöt ver a hamis száj
méltatlan gyöngeséggel e szép őszinteséghez?

Bízzunk a test köznapi életében

Mire szájamra jut mire szájadra jut
elnyomorodik
megromlik a szó
Behabzsolta a száj a test tudását
Folytonos félreértések között botorgunk
Nincs jobb beszéd?
Bölcsőbb ha hallgatunk:
nem kavarunk keserűséget

Nekem elég hogy vagy
Legyen neked is elég hogy vagyok
És mert az ölelés is
csak darabos kiáltás
benne se bízzunk egymagában
Hanem bízzunk a test
köznapi életében
mely szürke semmiségek
gyönyörű orgonáján
zengi ki a szerelmet.

Hús rend felé

A föld alá, a föld alá
bújik az élet, – ott is élet.
Bitang napok meg éjszakák
zsandárjai gyötörtek érted.

Reméltem? Mit? Remélhetetlent.
Túrtem a szív s az idegek
tobzódását, hogy érthetetlen,
komor tájakra vigyenek.

Hagytam: kuszálódjék körém
a zűrzavar. Jó volt a tiszta
hidegből bolyhai közé
lapulni vissza;

és várni, várni még, mikor már
az agy rég tudta volna, hogy
haszontalan, (sorsom latolván
ha csak kicsit józan vagyok). –

Most hökkenten nézek körül:
csönd és üresség és üresség.
Arcomra lassan rákövül
a mélyből sarjadó ijedtség.

Indulnék, s hűtlen lesz a láb,
szemben a hűs rend csillagával,
szívemben indulnék tovább
a túl-túlcsorduló halállal.

Ars amatoria

Fortélyos alakoskodás
kell, hogy a végén lángoló
meztelenséggel elfeküdjék
odaadó

eszközként karjaidban.
– Tanulj, tanulj, ne a fonákját,
a színét lásd! De tedd azért
e szép játék szabályát!

Mert mégse csak a test, a test . . .
A bőrön, véren, rostokon
átsüt egy másik, átsüt egy
fénylőbb izgalom.

Virág virág virág

Az ágyék és a mell a száj s az izgatott
kezek – nem ó nem értük!

A szerelem nekem inkább erőt adott
Ha szerettek hitük nem szenvedélyük
az volt számomra jobb

A tavasz és a nyár előszül pusztaság
néz rám ha visszanézek

De holtig integet néhány virágos ág
s beszórja végig a kopár vidéket
virág virág virág.

Nem is a kívánság

Szemek szemek szemek
Nem is a kívánság
a romló test ágaskodik
Az erők szép seregszemléje
árnyat vet a roncsok halmaira

Ó mintha minden régi volna ilyenkor
Csak választás
a hódítás ölelés
Kezem sújthat vagy áldhat
teljes hatalommal

Szemek szemek szemek
igazoljatok hát
hogy nem vagyok még
sírba menendő
Biztassatok hogy
vártok még tőlem valamit
S amit adnátok
hála lenne
és nem
alamizsna.

Riadozó kezed

Életadó gyámoltalanodsz

Szinte kapaszkodva nyúlsz a
testekhez miket te szültél

Nő körülötted az árnyék
gyöngül benned a nap

Magamra ismerek ha nézlek
Csakhogy te még
nem szoktad meg amit
én már régóta cipelek

Társam életadó
ne félj!

Riadozó kezed torkom szorítja..

Lányok

Ez énekelt, az arcát tárta a
fogyó fénynek, melyből a hegy gerince
leszelt már jókorát. Az árny fala
a vízre dőlt. Hogy arcuk meglegyintse,

szél bújt elő a fűzfák rejtekéből
nyirok-szaggal, zizgással terhesen.
A part kisült-füvű meredekéről
a hang s a csönd szállt, ömlött lelkesen.

És régi törzsek nőttek, régi lomb,
és régi szél és régi alkony éledt,
s belőlem régi álom, régi gond
bontott egy régi képet, régi képet.

7P. 831

Tartalom

KENYÉR

Faültető	7
Kenyér	8
Lépcső	9
Vasárnap délelőtt	10
Két hang	12
Kérdés a XX. században	13
E rózsá e rózsá	14
Mint kezdetben	15
Megfelelések	16
Szomját meg éhét	17
Ne legyen több	18
Borsszemek	19
Groteszk	20
Köszönöm	22
Holnap már	23
Biztató	24
Ars poetica	25
Késő dalok	26
Ne hagyjatok	28

SÉTA ÉS MEDITÁCIÓ

Zöld és fény	31
Nyárelő	32
A kertben	34
Alsóbélatelep, 1963	35

Nyáréjszaka	36
Liliom	37
Egy üdülő naplójából	38
Esti ablak mögött	40
Falu szélén	42
Atlantisz	43
A férfi visszatér	44
<u>Séta és meditáció</u>	46
Őszi zápor	48
Másik ősz	49
November	50
Január	51
Téli éjszakák <i>felnye</i>	52
Idegen város	53
Gyümölcs	54
Gyermek	55

GYÁSZKERET

Anyám, halottas ágyon	59
Holt anyám születésnapjára	60
Találkozás	61
Idéző	62
Két bátyámra	64
Felhő	65
Barátaim barátaim	66
Talán elkésett üzenet <i>ami</i>	68
Míg önként őriz <i>a kezem</i>	70
Miniatűr	72

VIRÁG VIRÁG VIRÁG

Látvány	75
Hozzád mindenkiért	76
Magamért	78
Már nem odázhatom	79
Veled a télbe	80
Ájulás	81
Mi lesz?	82
Bízzunk a test köznapi életében	83
Hűs rend felé	84
Ars amatoria	86
Virág virág virág	87
Nem is a kívánság	88
Riadozó kezed	89
Lányok	90

A kötés Rudas Klára terve

A kiadásért felelős a Magvető Könyvkiadó igazgatója • Felelős szerkesztő Mátyás Ferenc • Műszaki vezető Beck Péter • Műszaki szerkesztő Szirmai László • Kiadványszám 451 • Terjedelem 4,8 A5 ív • Példányszám 3200 • MSz 5601-59 és 5602-55
MA 256—1—6567

4528-1964 Pécsi Szikra Nyomda F.v.: Melles Rezső

11,-

